

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.4.1.17>

ПУБЛІЧНІСТЬ І ЛЮДИНА ПУБЛІЧНА В ДЕТЕРМІНАНТАХ ПОЗИТИВНОЇ СВОБОДИ СУЧАСНОГО КОМУНІКАТИВНОГО ПРОСТОРУ

Людмила Васильєва

кандидат філософських наук, доцент,

доцент кафедри філософії та суспільних наук

Національного аерокосмічного університету імені М. С. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут» (Харків, Україна)

ORCID ID: 0000-0003-1183-6471

Анотація. У статті досліджується явище публічності в сучасному комунікативному просторі через поняття «позитивної» свободи. Доводиться, що «позитивна» свобода як ціннісна самореалізація людини за кризових умов має свої застереження – надмірна активність людини публічної може перетворитися на антисоціальну поведінку, її самореалізація постає чимось негативним щодо самого середовища. Розвинена інтенціональна самосвідомість людини публічної може стати регулятором «позитивної» свободи. Саме публічність стає середовищем вільного прояву цього затребуваного прагнення й акумулятором усіх допустимих правових, економічних, соціально-гуманітарних зусиль сьогоденної людської спільноти, де вже потрібен не лише контроль і захист інформації різноманітними технічними засобами, а й захист людини від самої інформації та конформістської конфліктності, що пригнічує прояв «позитивної» свободи в сучасному комунікативному просторі.

Підкреслено, що в сучасній науковій літературі немає єдиної філософсько-антропологічної концепції щодо феномену публічності з орієнтиром на сучасну людину публічну, а всі науково-теоретичні пошуки ґрунтуються головним чином на загальнофілософській методології дослідження всієї теорії комунікації. Сучасне філософське осмислення феномену публічності та людини публічної потребує не стільки новітнього методологічного вираження, скільки доповненого, розширеного пошуку нестандартного підходу до одержання наукових результатів. Методологією філософії публічності має бути вчення про синергетично сформований науково-інтегративний досвід усієї філософської спільноти.

Ключові слова: людина публічна, публічність, свобода, комунікація, співбуття, інтенціональність, глобалізація, криза.

PUBLICITY AND THE PUBLIC PERSON IN THE DETERMINANTS OF THE POSITIVE FREEDOM OF MODERN COMMUNICATION SPACE

Lyudmila Vasylieva

Candidate of Philosophy Science, Associate Professor,

Associate Professor at the Department of Philosophy and Social Sciences

National Aerospace University “Kharkiv Aviation Institute” (Kharkiv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0003-1183-6471

Abstract. The article examines the phenomenon of publicity in the modern communicative space through the concept of “positive” freedom. The author proves that “positive” freedom, as a value self-realization in a crisis, has its cautions – the excessive activity of a public person can turn into antisocial behavior, while their self-realization becomes negative towards the environment itself. The developed intentional self-awareness of a public person can become a regulator of “positive” freedom. Furthermore, it is publicity that becomes the environment for the free manifestation of this demanded aspiration and the accumulator of all permissible legal, economic, social, and humanitarian efforts of modern society. In today’s communicative space, not only control and protection of information itself and various technical means but also protection of a person from the information itself and conformist conflict, suppressing the manifestation of “positive” freedom, are already needed.

The author emphasizes that in the recent scientific literature, there is no unified philosophical and anthropological concept of the phenomenon of publicity with a focus on the modern public person. Instead, all scientific and theoretical searches are based mainly on the general philosophical methodology of studying the theory of communication. Philosophical conceptualization of the phenomenon of publicity and the public person needs not so much a new methodological expression but an expanded search for a non-standard approach to obtaining scientific results. The methodology of the philosophy of publicity should be the doctrine of the synergistically formed scientific and integrative experience of the entire philosophical community.

Key words: public person, publicity, freedom, communication, coexistence, intentionality, globalization, crisis.

PUBLICZNOŚĆ I OSOBA PUBLICZNA W WYZNACZNIKACH POZYTYWNEJ WOLNOŚCI WSPÓŁCZESNEJ PRZESTRZENI KOMUNIKACYJNEJ

Liudmyla Vasylieva

kandydat nauk filozoficznych, docent,

docent Katedry Filozofii i Nauk Społecznych

Narodowego Uniwersytetu Lotniczego im. N. J. Żukowskiego

„Charkowski Instytut Lotniczy” (Charków, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0003-1183-6471

Adnotacja. Artykuł bada zjawisko publiczności we współczesnej przestrzeni komunikacyjnej poprzez pojęcie „pozytywnej” wolności. Udowodniono, że „pozytywna” wolność jako wartościowa samorealizacja osoby w warunkach kryzysowych ma swoje zastrzeżenia – nadmierna aktywność osoby publicznej może przekształcić się w zachowanie antyspołeczne, podczas gdy jej samorealizacja wydaje się być czymś negatywnym wobec samego środowiska. Rozwinięta intencjonalna samoświadomość osoby publicznej może stać się regulatorem „pozytywnej” wolności. Jednocześnie reklama staje się środowiskiem swobodnej manifestacji tego pożądanego dążenia i akumulatorem wszystkich dopuszczalnych wysiłków prawnych, ekonomicznych, społeczno-humanistycznych dzisiejszej społeczności ludzkiej, gdzie potrzebna jest już nie tylko kontrola i ochrona samych informacji za pomocą różnych środków technicznych, ale także ochrona osoby przed samą informacją i konfliktem konformistycznym, co tłumaczy przejaw „pozytywnej” wolności we współczesnej przestrzeni komunikacyjnej.

Podkreślono, że we współczesnej literaturze naukowej nie ma jednej koncepcji filozoficzno-antropologicznej dotyczącej zjawiska publiczności z ukierunkowaniem na współczesną osobę publiczną, a wszystkie poszukiwania naukowe i teoretyczne opierają się głównie na ogólnofilozoficznej metodologii badania całej teorii komunikacji. Współczesne filozoficzne rozumienie zjawiska publiczności i osoby publicznej wymaga nie tyle najnowszej ekspresji metodologicznej, ile rozszerzonego, rozszerzonego poszukiwania niekonwencjonalnego podejścia do uzyskiwania wyników naukowych. Metodologią filozofii publiczności powinna być doktryna synergistycznie ukształtowanego doświadczenia naukowego i integracyjnego całej społeczności filozoficznej.

Słowa kluczowe: osoba publiczna, publiczność, wolność, komunikacja, społeczeństwo, intencjonalność, globalizacja, kryzys.

Вступ. Сучасна тенденція інформаційних інновацій розкривається через зростання ролі публічних комунікацій у глобалізаційному середовищі, збільшення значення комунікаційного потенціалу й формування нових інформаційних впливів на сучасну людину. Люدتво вже неможливо уявити без інтенсивних комунікативних обмінів. Сучасна доступна комунікація, інтенсивно використовуючи передові публічні техніки й технології, формує так звану культуру публічного індивідуалізму постмодерного простору, встановлюючи своєрідні закони, що підтримують і коригують певний життєвий досвід кожного окремого індивіда, але з появою пандемічних кризових загроз, війн та етнічних протистоянь відбувається своєрідний перехід від миролюбної стадії розвитку цивілізації до хижацтва, коли на зміну «миролюбним» формам самовираження людини приходить агресивна боротьба, протистояння та страх. Тут можемо говорити про кризу публічного та зміну самосвідомості самої людини публічної.

Класичний аналіз феномену публічності як затребуваного комунікативного явища сучасності з позиції його окремих характеристик і функціональної здатності ґрунтувався на основних концептах закордонних авторів, зокрема Ю. Габермаса, У. Ліпмана, Г. Лебона, Г. Маркузе, В. Парето, К. Ясперса та ін. В українській науці розробляється спектр сучасних проблем публічності та людини публічної, зокрема через їхній зв'язок з іншими явищами, не менш значущими для сучасного інформаційного простору, такими як влада, громадське суспільство (Копилов, 2009), етикет і правила ділової комунікації (Проценко, 2002), самоідентифікація особистості та соматичне буття (Газнюк, 2008), публічність освіти (Бордунова, 2011), міське середовище в соціокультурній представленості (Заєць, 2014), багатомірність ролівої реальності сучасного суб'єкта інформаційного простору (Корабльова, 2009), соціально-комунікативні практики та політичний публічний дискурс (Кебуладзе, 2011; Баумейстер, 2014).

Метою статті є філософське осмислення природи феномену людини публічної в сучасному комунікативному просторі через поняття позитивної свободи.

Характеризуючи ступінь розробленості проблеми публічності та феномену людини публічної у філософському знанні, слід зазначити, що має місце значний науковий матеріал у галузі комунікативістики, права, політології, менеджменту, в якому висвітлюються різні аспекти зазначених феноменів. Водночас необхідно підкреслити, що сьогодні ще залишається багато дискусійного в результатах їх дослідження, що вимагає подальшого міждисциплінарного вивчення та розробки філософсько-антропологічних, комунікативних і правових концептів з урахуванням сучасних інформаційних тенденцій і криз, що повною мірою впливають на всі сфери людського існування. Вимагає особливої уваги і те, що проблема публічності цілковито пов'язана з вимогами сучасних комунікативних практик, які становлять умови існування людини та виживання усього людства.

Основна частина. У сучасному співіснуванні людей саме публічність набуває статусу суспільного контролю над упорядкуванням і дисципліною, виступає гарантом гармонічного співбуття людей. Саме у публічному просторі людина може повною мірою продемонструвати рівень своєї позитивної свободи, розкриваючи її через інтенціональну правосвідомість. Очевидно, що сьогодні публічний простір вирізняється

свою хаотичністю та невизначеністю в окремих питаннях щодо кризових ситуацій, саме тому важливою для навколишнього середовища людини публічної стає інтенсивна стратегія співучасті, що сприяє збереженню гуманістичних ідеалів, принципів, високого рівня культури поведінки у всіх сферах буття, порядку, дисципліни та закону. На нашу думку, саме інтенціональна правосвідомість людини через її публічну адаптованість може стати тим затребуваним важелем регуляції соціального контролю сучасного інформаційного простору за кризових умов, оскільки перебуває в границях позитивної свободи людини публічної.

Проблема свободи завжди була в центрі уваги філософів, переміщуючись зі сфери метафізики до сфери соціальної взаємодії. Так, відомий англійський філософ І. Берлін у своєму відомому есе «Дві концепції свободи» визначив дві концепції розуміння феномену свободи: «негативна свобода» («свобода від») і «позитивна свобода» (свобода для»). Саме посилаючись на концепції свободи І. Канта, Ж.-Ж. Русо, В.-Г. Гегеля, роздуми яких відносив до «позитивної» школи свободи, І. Берлін зробив таке дуалістичне протиставлення, в якому «позитивна» свобода трактується ним як можливість людини чи групи людей самостійно, без втручання зовнішніх факторів, визначати особисту долю.

«В основі цієї спроби лежить принцип «розумності» такого соціального устрою (а «розумність» притаманна не всім, а тільки окремим, найбільш розвинутим особистостям), тож уможливується примус щодо тих, хто ще неосвічений, нерозвинений, не відповідний своїй природі. Це спричинює деспотію в будь-якій формі, хай навіть і під виглядом демократичного правління» (Лях, 2004: 2).

У свою чергу, «негативна» свобода, на думку Берліна, є відсутністю обмежень, що перешкоджають діям людини чи групи людей у їхніх намірах здійснити усвідомлені бажання. Свободу в її негативному аспекті (як «свободу від») нині перестали вважати абсолютною цінністю. Сучасне суспільство та людина публічна «згодні поступитися частиною своєї свободи заради того, щоб почуватися захищеними від зовнішніх викликів... свобода не лише надає більше можливостей для власної ініціативи, але й потребує певної плати за неї: брати на себе відповідальність за прийняті рішення, зважати на можливість невдачі, перебувати в полі постійного ризику існування» (Лях, 2004: 3).

Позитивна свобода як самореалізація теж має свої застереження: надмірна активність людини публічної може перетворитися на антисоціальну поведінку; самореалізація людини публічної постає тут чимось негативним щодо самого суспільства. Звідси логічним буде висновок, що вкрай необхідні обмеження такої свободи, зокрема етичні, естетичні або гуманістичні. «Щоб жити повною мірою, людина мусить бути незалежною від *своїх*, що втілюється в іменуванні згідно з традиціями, «прописаними» у своїй соціальній структурі... Свобода вимагає ідентичності, а ідентичність досягається через співвіднесення мого Я з моєю спільнотою» (Попович, 2016: 199–200).

Розвинена інтенціональна самосвідомість людини публічної може стати таким регулятором. Інтенціональність – основне поняття феноменології Е. Гуссерля, який запозичив це поняття у Ф. Brentano і визначив його фундаментальною особливістю феноменологічної свідомості, яка належить до предметності об'єкта (Гуссерль, 2010). Інтенціональність існує у вигляді єдиної структури акту покладання (ноєзис) і предметного змісту (ноєми), останній не залежить від існування предмету чи його даності. М. Мерло-Понті розглядає поняття інтенціональності не тільки як особливість актів пізнання, а як фундаментальне ставлення людини до світу (Мерло-Понті, 2006).

Інтенціональність – одне з центральних понять аналітичної філософії та феноменології, яке встановлює особливе відношення між свідомістю, мовою і світом. Така спрямованість на зовнішнє повинна повною мірою демонструвати публічний характер правосвідомості сучасної людини та проявлятися в її позитивній свободі через окреслену відповідальність і розуміння усіх наслідків. Так, на прикладі пандемічного захворювання інтенціональним об'єктом правосвідомості є система засобів і дій, направлених на виживання усього людства. Саме публічність стає середовищем вільного прояву цього затребуваного прагнення й акумулятором усіх допустимих правових, економічних, соціально-гуманітарних зусиль сьогоденної людської спільноти. Тут вже потрібен не лише контроль і захист самої інформації різноманітними технічними засобами, а й захист людини від самої інформації й конформістської конфліктності.

Цікавим у розумінні природи позитивної свободи людини публічної є другий закон Г. Плеснера – «опосередкована безпосередність». У цьому законі великого значення набуває ексцентрична форма людської організації, яка має брати активну участь у структурі буття. Тут «бути даним» значить «бути обов'язково даним комусь». Шкала буття набуває значення «буття – мені – по душі», «буття – тут-і-зараз». Іншими словами, людина є єдністю тіла, опосередкованою єдиною репрезентацією членів, і саме завдяки цьому тілу залежить від центральної репрезентації в бутті. Людина стоїть у центрі буття. Вона створює точку своєї опосередкованості між собою і зовнішнім світом. Її стан НАД повинен забезпечувати живу безпосередність між нею і навколишнім середовищем. І лише через опосередкованість людина схоплює реальність у формі безпосередності, оскільки в опосередкованій дійсності явища безпосередньо виявляється перевага «у-собі-буття» та «більш-ніж-явища-буття» (Плеснер, 2004: 132).

Осмыслиючи роздуми Г. Плеснера, доречно сказати, що у своєму існуванні людське публічне буття, безперечно, залежить від інших публічних «Я», які також мають складну й неоднозначну природу: «За наявності існування інших Я йдеться не про перенесення особистого способу існування, яким живе для себе людина, на інші тілесно наявні для неї речі, тобто про розширення особистого кола буття», а про розуміння цього першочергово нелокалізованого, що чинить опір своїй локалізації та локалізації інших людей. І тут лише «спільний світ є осягнутою людиною сферою інших, формою їх спільної позиції» (Плеснер, 2004: 131). Г. Плеснер

підкреслює, що спільний світ не оточує людину, як це робить природа, однак і не заповнює особистість, як це робить внутрішній світ людини. Він «несе» особистість, яка одночасно формується ним, охоплюючи все її особисте життєве існування модусом ексцентричності. Лише як особистості ми існуємо у світі незалежно від нас самих та одночасно існуємо у можливостях буття, а дух як сфера Ми є передумовою для конструювання дійсності. «Якщо згадати про те, що дух саме і є сфера, що дана разом з ексцентричною позиціональною формою людини, і що ексцентричність – характерна для людини форма її фронтальної поставленості стосовно навколишнього середовища, то тоді стає зрозумілим першочерговий парадокс у життєвій ситуації людини: вона як суб'єкт протистоїть собі та світу й одночасно вилучена з цієї протилежності. У світі проти світу, у собі й проти себе – жодне з протилежних визначень не має переваги над іншим, прірва, пусте “між”, “тут” і “там”, що залишаються “через”, навіть якщо людина знає про це» (Плеснер, 2004: 134).

Методологія. Науково-методологічне дослідження явища публічності та людини публічної передбачає сукупність методів і прийомів, які поєднують як загальні принципи наукового процесу пізнання, так і окремі, якими оперує сучасна філософія. Безперечно, саме система методів науково-теоретичних пошуків у площині соціогуманітарного знання сприяє більш глибокому та всебічному вивченню феномену публічності, дає змогу визначити місце публічності в життєдіяльності людини як самостійного предмета філософсько-антропологічного знання.

У сучасній науковій літературі немає єдиної філософсько-антропологічної концепції щодо феномену публічності з орієнтиром на сучасну людину публічну. Так, науково-теоретичні пошуки щодо цього явища базуються головним чином на загально-філософській методології дослідження всієї теорії комунікації та політичних технологіях. Проблема може полягати ще в тому, що сам дослідник вибирає занадто традиційні методи або не завжди оперує загальнофілософськими рекомендаціями, певними установками, методами й методиками, щоб обрати найбільш оптимальний варіант дослідження.

Позитивно зарекомендував себе конкретно-історичний підхід щодо осмислення феномену публічного, що дає можливість простежити поширення культурних форм життєдіяльності людини залежно від її безпосередньої активності. Історична ретроспектива щодо навколишнього світу людини та створених нею окремих форм і способів буття дозволяють диференціювати й інтегрувати дії та події, простеживши, як вони входять до єдиної публічної сфери спільного існування людей. Слід погодитися, що саме конкретно-історичний підхід до інтерпретації публічного існування людини зумовлює потребу відтворити абстрактно-логічний контекст його осягнення. Завдяки ознайомленню із філософсько-антропологічними дослідженнями минулого (Б. Вальденфельс, А. Гелен, М. Шелер) і сучасного (Є. Андрос, Л. Газнюк, В. Загороднюк, В. Табачковський) вдається усвідомити обсяг поняття публічності та запропонувати його для категоріальної системи науково-теоретичного тлумачення сутності людини.

Підкреслимо, що саме комунікативна філософія, зокрема комунікативна практична філософія (інтерсуб'єктивної комунікації) К. Апеля, яка орієнтується на роботи Ю. Габермаса, однозначно виходить на постановку теоретично-практичних проблем явища публічності та присутності людини в ній (Габермас, 1992).

Зазначимо, що в дослідженні феномену публічного інтерес головно має зосереджуватися на таких розумових конструкціях, де є аналіз зовнішнього аспекту людських дій і вчинків. Цікавою в цьому розумінні є робота М. Бубера «Проблема людини». Філософ вважає, що людство поступово втрачає ілюзію захищеності від самотності у світі загального, колективного й потрапляє в тенета не менш згубної ілюзії – ілюзії індивідуалізму. На його думку, людина спроможна осягнути свою сутність шляхом висвітлення ставлення до Іншого буття, тобто тоді, коли навчається розуміти природу людського діалогу. Лише така «істинність людського існування», вважає М. Бубер, дає нам змогу подолати відчуженість людини від світу. «Щоб жити і діяти, людина повинна рухатися у трикутнику я – ми – вони. Для мого Я всі інші люди – фізичні суб'єкти, я не можу бачити їхніх почуттів і думок, можу лише припускати, що їм так само боляче або так само приємно, як мені. Здавалося би, людина егоїстично закрита в своєму Я, як у футлярі. Тим не менш, ми виходимо за межі свого я, здійснюємо, як кажуть філософи, трансцензус, уподібнюємо собі не тільки мого співрозмовника, мого товариша по життєвих мандрах, а й масу чужих (“вони”). І буття перетворюється на послідовність спілкувань із різними “я”, у яких люди знаходять своє повторення і відображення – немовби рисунок, повторюючись все знову і знову, розгортає симетричну композицію» (Бубер, 1995: 323).

Одним із апробованих методів осмислення феномену публічності є метод рефлексії над умовами можливості публічного буття, публічного досвіду, публічного діалогу, публічної відповідальності й місця людини публічної в цих проявах. Цей метод достатньо цілісно апробовано в роботах Є. Андроса, М. Бубера, Е. Гуссерля, К. Ясперса.

Саме в науковому просторі ХХ ст. починається усвідомлення глибинного значення інтерсуб'єктивного виміру буття людини. Так, якщо звернутися до робіт сучасного філософа Є. Андроса, котрий досліджує комунікативну природу людського буття, то цікавим виявляється його бачення принципів людського існування: саме «ХХ ст. було позначене антропологічним поворотом у сфері філософської рефлексії. Саме тут з'являлося екзистенціальне бачення світу людини, що мало всеосяжні наслідки для всього процесу розвитку теоретичної та практичної філософії. Передовсім, звичайно, це стосується усвідомлення принципової закинутості людини у світ, у якому вона повинна жити (бо іншого варіанту просто не існує), а отже, постійно здійснювати спроби переступити через обмеженість обставин і через власну однозначну заданість. Тобто людина, особистість, мікрокосмос, аби зберегти власну самоідентичність та індивідуальність, повинна постійно переходити через межі свого наявного буття, виходити за межі самої себе, тобто трансцендентувати,

виносити себе за межі нинішньої ситуації» (Андрос, 2010: 229). На думку Є. Андроса, лише за рахунок цих межових ситуацій людина «може найбільш повно реалізувати найголовніші складові частини свого існування: екзистенціалії страху, турботи, тривоги, любові, сподівання тощо, і серед них не останньою чергою – Dasein-у, як справжнього буття у світі, а не просто перебування у бездушній, нівелювальній ситуації Man, тобто ситуації стандартів, стереотипів, знеіндивідуалізованих дій» (Андрос, 2010: 229). Це пояснює той принцип, що людина повсякчас прагне «виконати себе», самореалізуватися, досягти певної свободи, потребує постійного комунікативного зв'язку, який допомагає певним чином здійснювати аспекти співтворчості, самотворчості та творчості загалом.

«Метод аісторичного реконструювання виглядає вельми феноменологічно, адже він аж ніяк не означає апелювання до якоїсь позаісторичної реальності й не потребує метафізичного вчення про цю реальність. Натомість аісторичне реконструювання взагалі відмовляється від прагнення мати справу з фактами або із сутнісними принципами, які зумовлюють поставлення цих фактів. Воно намагається подолати натуралістичну редукцію історії до низки історичних фактів, тобто «об'єднаних» подій, що відбувалися колись і які ми можемо відтворити тепер. З іншого боку, аісторичне реконструювання уникає метафізичного зведення історії до втілення метаісторичних принципів (вічних ідей, на які речі цього світу взираються у своєму бутті, непорушного першоруддя, божественної еманції, відчуження і повернення до самого себе абсолютного духу, діалектичного зв'язку продуктивних сил і виробничих відносин тощо). Справжнє феноменологічне ставлення до історії та до історії філософії зокрема – це заангажована неупередженість, яка є неупередженою саме тому, що усвідомлює власну заангажованість, а разом заангажованість будь-якого іншого можливого ставлення» (Кебуладзе, 2011: 46). Методологічна позиція аісторичного реконструювання зумовлює і специфічний стиль письма. «Місце послідовного історико-філософського викладу історично пов'язаних поміж собою філософських учень посідає строката амальгама розмаїтих ідей, вихоплених із різних концепцій. Розвідки здійснюватимуться у стрімких переходах від однієї концепції до іншої, через поєднання між собою далеких одна від одної методологічних позицій. Це зумовлює потребу в нелінійному письмі» (Кебуладзе, 2011: 53).

Використана методологічна стратегія дала можливість всебічно дослідити феномен публічності та його зв'язок із формуванням поняття людини публічної. Поєднання загальнонаукових прийомів (аналізу, синтезу, класифікації, аналогії, дефініції) з філософськими принципами наукового дослідження (конкретно-історичного, аісторичного реконструювання, феноменологічного, герменевтичного, діалектики та синергетики) дають підстави розглядати публічність як самостійний предмет філософсько-антропологічного знання й актуалізувати отриманий науково-теоретичний потенціал для вирішення практичних проблем сьогодення, передбачення процесів, пов'язаних зі станом культури поведінки та ціннісними орієнтирами людини. Під час аналізу становлення й ускладнення феномену публічності синергетичні методи дослідження дали можливість одержати позитивні результати, оскільки синергетичний підхід дозволяє розглядати публічність як універсальну форму співіснування людей і проаналізувати такі цивілізаційні трансформації, де немає однозначної причинно-наслідкової залежності.

У подальшому осмисленні цієї проблематики розвинулися: 1) інтерпретація взаємодії публічного і приватного як головних сфер у житті людини, де продуктивним способом плідного залучення ідеї публічного є володіння людиною габітусом, складними комунікативними навичками, сутнісне впровадження культурних норм, контролю й обмежень у спілкуванні; 2) аналіз систем «Я – Інший» і «Я як Інший» в утвердженні «позитивної» свободи людини публічної, де втрата окремих цінностей загрожує зануренням людського «Я» в персоналізовану суб'єктивність, що значно зменшує особистісну відповідальність людини за її дії та вчинки; 3) уявлення про специфіку позитивної свободи людини публічної в політичній поліфонії демократичних перетворень через окремі соціально-політичні процеси та громадянську позицію людини.

Висновки. У сучасному комунікативному просторі маємо світ натовпу, егоцентричних анонімних мас, безвідповідальних виконавців, світ спустошений, позбавлений життєвих сил, де потреби й вигоди стають затребуваними пріоритетними особистісними цінностями людини, впливаючи на її «позитивну» свободу. Сучасна «постмодерністська публічність» впливає на людину своєю характерною надмірністю, відкритістю, фрагментарністю, прихованою свободою, плюралізмом, руйнуванням зцентрованої структури, еклетичністю, іронічністю, пародією, саморефлексійністю тощо.

Людина публічна за умов публічного співбуття має «спільний світ», наповнює себе знаками публічності та демонструє їх, формує постійний взаємозв'язок зовнішнього і внутрішнього саме через феномен «позитивної» свободи. Людина стає публічною, коли має окремий намір: бути публічною – це емоційно-вольовий порив, життєва потреба, пов'язана із прагненням до своєрідної поведінки людини, до свободи «негативної».

Відмітними рисами людини, що впливають на стан її публічності, можна назвати наявність внутрішнього духовного світу та сталої тенденції до його прояву, що ускладнює дії та вчинки людини та надає їм статусу відкритості. Позиціонування себе та наявність ексцентричності стають тією силою, яка породжує модус публічної поведінки. Сучасні сурогатні форми публічності гіперболізують гедоністську спрямованість негативної свободи людини, послаблюючи артикуляцію значущих меж її приватності.

Саме інтенціональна правосвідомість людини публічної має бути повною мірою спрямованою на певний об'єкт життєвого простору. Можливо, навіть спрямованою на те, що раніше і не було явним, доступним, відкритим. За таких умов у людини з'являються нові цінності, цілі, розуміння себе та природи свого саморозвитку, і, найголовніше, по-іншому формується почуття відповідальності перед собою та Іншими, а отже, і саме «позитивна» свобода. По суті, усвідомлення індивідом відповідальності перед суспільством,

людством є розумінням сутності обов'язку і значення цінності кожного окремого вчинку, який залежить від поведінки кожного та впливає на процес загального суспільного виживання. Саме за рахунок підвищеного рівня позитивної свободи людини та розвитку інтенціональної правосвідомості відбувається певна ціннісна деформація суспільства та природи людини публічної, повне усвідомлення про бездіяльність і хибне уявлення про неправомірну поведінку або законність і правомірність окремих обов'язкових дій кожної окремої людини у сучасному комунікативному просторі.

Публічності неможливо досягти лише фізичним виходом людини в певне відкрите місце (реальне чи віртуальне). Істинна публічність людини передбачає орієнтацію в «культурних патернах», чітке знання етичної системи в людській діяльності. Саме тому нині публічне стає універсальним затребуваним способом активного залучення ідеї суб'єктивності в поліфонію єдності буття.

Список використаних джерел:

1. Андрос Є.І. Интелект у структурі людського буття : монографія / НАНУ, Ін т філософії ім. Г.С. Сковороди. Київ : Стилюс, 2010. 358 с.
2. Баумейстер А. Буття і благо : монографія. Вінниця : Т. Барановська, 2014. 418 с.
3. Бодрунова С.С. Концепция публичной сферы и медиакратическая теория: поиск точек соприкосновения. *Журнал социологии и социальной антропологии*. 2011. Т. 14. № 1. С. 110–133.
4. Бубер М. Два образа веры / пер. с нем. под ред. П.С. Гуревича. Москва : Республика, 1995. 464 с.
5. Васильева Л.А. Публічність і право як відкриті автентичні системи сучасного суспільства. *Суперечності взаємодії моралі і права в сучасному суспільстві* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 22 травня 2020 р.). Харків, 2020. С. 355–360.
6. Газнюк Л. Філософські етюди екзистенціально-соматичного буття : монографія. Київ : Парапан, 2008. 368 с.
7. Гегель Г.В.Ф. Философия права / пер. Б.Г. Столпнера, М.И. Левиной ; ред. и сост. тома Д.А. Керимов, В.С. Нерсисянц. Москва : Мысль, 1990. 524 с.
8. Гуссерль Э. Картезианские размышления / пер. с нем. В.И. Молчанова. Москва : Академический проект, 2010. 229 с.
9. Загороднюк В.С. Філософія: світ людини. Київ : Либідь, 2003. 429 с.
10. Заець Д.А. Публічність як соціокультурний феномен : автореф. дис. ... канд. соціол. наук : 22.00.01. Харків : Харк. нац. ун-т ім. В. Каразіна, 2014. 20 с.
11. Кант И. Сочинения в 6 т. / пер. с нем. ; АН СССР, Ин т философии ; под общ. ред. В.Ф. Асмуса, А.В. Гулыги, Т.И. Ойзермана. Т. 3. Москва : Мысль, 1964. 799 с.
12. Кебуладзе В. Феноменологія досвіду / відп. ред. А. Лой. Київ : Дух і літера, 2011. 280 с.
13. Копилов В.О. Влада і знання: генезис ідеї епістемократії : монографія. Харків : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т», 2009. 514 с.
14. Корабльова В. Покоління в полі культури: множинність репрезентації : монографія. Харків : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2009. 180 с.
15. Лебон Г. Психология толп. Психология толп / вступ. ст. В. Дружинина. Москва : Ин т психологии РАН, КСП+, 1998. С. 15–256.
16. Липпман У. Публичная философия / пер. с англ. И. Мюрберг. Москва : Идея-Пресс, 2004. 160 с.
17. Лях В.В. Соціальні, особистісні та екзистенційні виміри свободи. *Мультиверсум. Філософський альманах*. 2004. № 44. С. 1–14.
18. Маркузе Г. Одномерный человек: Исследование идеологии развитого общества / пер. с англ. А. Юдина. Москва : REFL-book, 1994. 368 с.
19. Мерло-Понти М. Видимое и невидимое: включая рабочие записи / пер. с фр. О.Н. Шпараги ; под ред. Т.В. Щитцовой ; послесл. Б. Вальденфельс. Минск : Логвинов, 2006. 398 с.
20. Мотрошилова И.В. Интенциональность. Новая философская энциклопедия : в 4 т. Т. II / Ин-т философии РАН, Нац. общ.-науч. Фонд. Москва : Мысль, 2010. С. 133–134.
21. Парето В. Трансформация демократии / пер. с итал. М. Юсима. Москва : Территория будущего, 2011. 207 с.
22. Плеснер Х. Ступени органического и человек: Введение в философскую антропологию / пер. с нем. А.Г. Гаджигурбанова. Москва : РОССПЭН, 2004. 368 с.
23. Попович М. Бути людиною. Київ : Вид. дім «Кієво-Могилянська академія», 2016. 336 с.
24. Проценко О.П. Етикет в просторі практичної філософії : монографія. Харків : ХНУ, 2002. 240 с.
25. Табачковський В. У пошуках невтраченого часу (Нариси про творчу спадщину українських філософів-шістдесятників) : монографія. Київ : Парапан, 2002. 300 с.
26. Ясперс К. Смысл и назначение истории / пер. с нем. П.П. Гайдено. Москва : Политиздат, 1991. 527 с.
27. Habermas J. Further Reflections on the Public Sphere. Habermas and the Public Sphere : Studies in contemporary German social thought / Calhoun Craig (ed.). Cambridge, MA : MIT Press, 1992. S. 359–402.

References:

1. Andros, Ye.I. (2010). Intelekt u strukturi liudskoho buttia [Intelligence in the structure of human existence]: monohrafiia / NANU, In t filosofii im. H.S. Skovorody. Kyiv: Stylos, 2010. 358 s. [in Ukrainian].
2. Baumeister, A. (2014). Buttia i blaho [Being and good]: monohrafiia. Vinnytsia: T. Baranovska, 2014. 418 s. [in Ukrainian].
3. Bodrunova, S. (2011). Konsepcija publichnoj sfery i mediakraticeskaja teorija: poisk toček soprikosnovenija [The concept of the public sphere and media theory: the search for common ground]. *Journal of Sociology and Social Anthropology*. 2011. Vol. 14. № 1. S. 110–133. [in Ukrainian].

4. Buber, M. (1995). Dva obraza very [Two images of faith] / per. s nem. pod red. P.S. Gurevicha. Moskva: Respublika, 1995. 464 s.
5. Vasyliieva, L.A. (2020). Publichnist i pravo yak vidkryti avtentychni systemy suchasnoho suspilstva [Publicity and law as open authentic systems of modern society] *Superechnosti vzaiemodii morali i prava v suchasnomu suspilstvi : materialy mizhnar. nauk.-prakt. konf. (m. Kharkiv, 22 travnia 2020 r.)*. Kharkiv, 2020. S. 355–360. [in Ukrainian].
6. Hazniuk, L. (2008). Filosofski etiuudy ekzystentsialno-somatychnoho buttia [Philosophical studies of existential-somatic existence] : monohrafiia. Kyiv: Parapan, 2008. 368 s. [in Ukrainian].
7. Gegel, G.V.F. (1990). Filosofii prava [Philosophy of law] / per. B.G. Stolpnera i M.I. Levinoi; red. i sost. toma D.A. Kerimov i V.S. Nersesiantc. Moskva : Mysl, 1990. 524 s.
8. Gusserl, E. (2010). Kartezianskiye razmyshleniia [Cartesian reflections] / per. s nem. V.I. Molchanova. Moskva : Akademicheskii proekt, 2010. 229 s.
9. Zahorodniuk, V.S. (2003). Filosofii: svit liudyny [Philosophy: the human world]. Kyiv : Lybid, 2003. 429 s. [in Ukrainian].
10. Zaiets, D.A. (2014). Publichnist yak sotsiokulturnyi fenomen [Publicity as a socio-cultural phenomenon] : avtoref. dys. ... kand. sotsiol. nauk : 22.00.01. Kharkiv : Khark. nats. un-t im. V. Karazina, 2014. 20 s. [in Ukrainian].
11. Kant, I. (1964). Sochineniia [Works] in 6 t. / USSR Academy of Sciences, Institute of Philosophy; under the general. ed. V.F. Asmus, A.V. Guligi, T.I. Oiserman. T. 3. Moskva : Thought, 1964. 799 s.
12. Kebuladze, V. (2011). Fenomenolohiia dosvidu [Phenomenology of experience] / vidp. red. A. Loi. Kyiv : Dukh i litera, 2011. 280 s. [in Ukrainian].
13. Kopilov, V. (2009). Vlada i znannja: genesis idei epistemokratii [Power and knowledge: the genesis of the ideological democracy]: monograph. KhAI, 2009. 514 s. [in Ukrainian].
14. Koroblyova, V. (2009). Pokolinnja v poli kul'turi: mnozhinnist' reprezentacii [Generations in the field of culture: plural representation] : monograph. Kharkiv: KhNU. V.N. Karazin, 2009. 180 s. [in Ukrainian].
15. Lebon, G. (1998). Psihologija tolpa [The psychology of crowds] / entry. Art. V.N. Druzhinina. Moscow: Institute of Psychology, Russian Academy of Sciences, KSP+, 1998. pp. 15–256.
16. Lippman, W. (2004). Publichnaja filosofija [Public Philosophy] / Per. from English I. Mürberg. Moskva: Idea Press, 2004. 160 s.
17. Liakh, V.V. (2004). Sotsialni, osobystisni ta ekzystentsiini vymiry svobody [Social, personal and existential dimensions of freedom] / Multyversum. Filosofskiyi almanakh. 2004. № 44. S. 1–14. [in Ukrainian].
18. Marcuse, H. (1994). Odnomernyj chelovek: Issledovanie ideologii razvitoogo obshchestva [One-dimensional person: A study of the ideology of a developed society] / trans. from English A. Yudina. Moskva: REFL-book, 1994. 368 s.
19. Merlo-Ponti, M. (2006). Vidimoe i nevidimoe: vkluchaia rabochie zapisi [Visible and invisible: including working records] / per. s fr. O.N. Shparagi ; pod red. T.V. Shchittcовой ; poslesl. B. Valdenfels. Minsk : Logvinov, 2006. 398 s.
20. Motroshilova, I.V. (2010). Intencionalnost. Novaia filosofskaia enciklopediia [Intentionality. A new philosophical encyclopedia] : V 4 t. T. II / In-t filosofii RAN, Natc. obshch.-nauchn. fond; Nauchno-red. sovet: predis. V.S. Stepin, zamestiteli predis.: A.A. Guseinov. Moskva : Mysl, 2010. S. 133–134.
21. Pareto, W. (2011). Transformacija demokratii [Transformation of Democracy] / trans. from Ital. M. Yusima. Moskva: Territory of the Future, 2011. 207 s.
22. Plesner, H. (2004). Stupeni organicheskogo i chelovek: Vvedenie v filosofskuiu antropologiju [The Steps of the Organic and Man: An Introduction to Philosophical Anthropology] / per. s nem. A.G. Gadzhikurbanova. Moskva : ROSSPEN, 2004. 368 s.
23. Popovych, M. (2016). Buty liudynoiu [To be human]. Kyiv : Vyd. dim "Kyievo-Mohylianska akademiia", 2016. 336 s. [in Ukrainian].
24. Protsenko, O.P. (2002). Etyket v prostori praktychnoi filosofii [Etiquette in the space of practical philosophy] : monohrafiia. Kharkiv : KhNU, 2002. 240 s. [in Ukrainian].
25. Tabachkovskiy, V. (2002). U poshukakh nevtrachenoho chasu : (Narysy pro tvorchu spadshchynu ukraïnskykh filosofiv-shistdesiatnykiv) [In Search of Lost Time: (Essays on the Creative Legacy of Ukrainian Philosophers of the Sixties)] : monohrafiia. Kyiv : Parapan, 2002. 300 s. [in Ukrainian].
26. Iaspers, K. Smysl i naznachenie istorii / per. s nem. P.P. Gaidenko. Moskva : Politizdat, 1991. 527 s.
27. Habermas, J. Further Reflections on the Public Sphere. Habermas and the Public Sphere : Studies in contemporary German social thought / Calhoun Craig (ed.). Cambridge, MA : MIT Press, 1992. P. 359–402.